

Sygn. akt III AUa 1412/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krystian Serzysko
Sędziowie:	SSA Feliksa Wilk SSA Monika Kowalska (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Barbara Dudzik

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2013 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **A. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach Wydziału V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 6 września 2012 r. sygn. akt V U 591/12

o d d a l a apelację.

sygn. akt III AUa 1412/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 września 2012 r. Sąd Okręgowy w Kielcach zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 27 kwietnia 2012 r. i przyznał wnioskodawcy A. G. emeryturę od dnia 1 marca 2012 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że A. G., ur. (...), w dniu

6 marca 2012 r. wystąpił z wnioskiem o przyznanie wcześniejszej emerytury, podając, że nie pozostaje w stosunku pracy i nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Uwzględniony przez organ rentowy łączny okres składkowy

i nieskładkowy wnioskodawcy według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 26 lat, 10 miesięcy i 6 dni, w tym okres pracy w warunkach szczególnych to 7 lat,

1 miesiąc i 18 dni. W okresie od 18 sierpnia 1971 r. do 28 lutego 1991 r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w K. i w czasie tego zatrudnienia od 18 sierpnia 1971 r. do 31 sierpnia 1974 r. pracował stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku technika budowy, zaś od 1 września 1974 r. do 28 lutego 1991 r. na stanowisku kierownika robót elektrycznych. Jako technik budowy wnioskodawca pracował na budowie, a oprócz tego nadzorował pracę monterów elektrycznych. Zajmował się montażem instalacji elektrycznych w budownictwie przemysłowym, mieszkalnym i użyteczności publicznej oraz układaniem kabli elektrycznych w ziemi. Z kolei do obowiązków wnioskodawcy jako kierownika robót również należało sprawowanie nadzoru nad elektromonterami, sporządzanie dokumentacji rozliczeniowej, ale oprócz tego wykonywał on te same czynności co pracownicy w brygadzie elektrycznej, zajmował się montażem instalacji wewnętrznej i zewnętrznej od źródła prądu, doprowadzał kable do szaf sterowniczych i elektrycznych, doprowadzał zasilanie do bloków za pomocą kabli naziemnych, napowietrznych, stacji (...), rozdzielni wysokiego i niskiego napięcia. Będąc na kontrakcie w N. w okresie od 2 maja 1985 r. do 30 czerwca 1990 r. pracował na terenie czynnej elektrowni atomowej, był brygadzystą grupy elektryków i montował kable sterownicze między szafami sterowniczymi w specjalnych korytkach. W świadectwie pracy z dnia 15 czerwca 2000 r. zostało wskazane, że w okresie od 18 sierpnia 1971 r. do 31 sierpnia 1974 r. wnioskodawca pracował jako technik budowy, a od 1 września 1974 r. do 28 lutego 1991 r. jako kierownik budowy robót elektrycznych. Z kolei w świadectwie pracy z dnia 5 listopada 1990 r. obejmującym zatrudnienie na budowie eksportowej były pracodawca wskazał, że od 2 maja 1985 r. do 30 czerwca 1990 r. wnioskodawca pracował jako elektromonter.

W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione, wskazując, że wnioskodawca spełnia wszystkie przesłanki do przyznania mu emerytury w wieku obniżonym z tytułu pracy w warunkach szczególnych, wymienione w art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227 ze zm.) i w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zm.). Sąd Okręgowy wskazał, że spór dotyczył wyłącznie tego, czy wnioskodawca legitymuje się wymaganym co najmniej 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, a w szczególności, czy za taką pracę może być uznana praca wykonywana podczas zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w K. od 18 sierpnia 1971 r. do 28 lutego 1991 r. Sąd Okręgowy oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy dał wiarę zeznaniom złożonym przez świadków T. C., M. J., E. K. i Z. O., którzy w spornym okresie byli współpracownikami wnioskodawcy, które to zeznania są logiczne, pozbawione sprzeczności i korelują z treścią przedłożonych przez wnioskodawcę świadectw pracy z 5 listopada 1990 r. i 15 czerwca 2000 r., stanowiąc ich uzupełnienie i doprecyzowanie. Sąd I instancji ustalił, że praca wykonywana przez wnioskodawcę w okresie od 18 sierpnia 1971 r. do 31 sierpnia 1974 r. na stanowisku technika budowy i od 1 września 1974 r. do 28 lutego 1991 r. na stanowisku kierownika budowy robót elektrycznych, włącznie z pracą wykonywaną na kontrakcie w N. w okresie od 2 maja 1985 r. do 30 czerwca 1990 r., była pracą w szczególnych warunkach, ujętą w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w wykazie A, dział II „W energetyce” jako praca przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych w zw.

z działem XIV, poz. 24. Mając to na uwadze Sąd Okręgowy stwierdził, że wnioskodawca spełnia przesłanki do nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji organu rentowego w oparciu o te przepisy i na zasadzie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.. Zaskarżając wyrok w całości, zarzucił naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 184, art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z regulacjami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Podnosząc ten zarzut apelujący wniósł

o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania od decyzji z dnia 27 kwietnia 2012 r. Zdaniem apelującego wnioskodawca nie udowodnił należyście, że legitymuje się wymaganym co najmniej 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych. W toku postępowania Sąd I instancji oparł się jedynie na zeznaniach świadków, niezasadnie pomijając przeprowadzenie dowodu z akt osobowych wnioskodawcy, zaś zeznania świadków nie

precyzują, że wnioskodawca w okresie 1972 - 1974 odbywał służbę wojskową oraz posiada okresy urlopu bezpłatnego związanego z oddelegowaniem do pracy w N.. Ponadto, zaliczenie do pracy w warunkach szczególnych zatrudnienia na stanowisku kierownika robót elektrycznych byłoby możliwe tylko w razie udowodnienia wykonywania na tym stanowisku pracy wskazanej w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., dział XIV, poz. 24, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, co nie zostało udowodnione. W tym stanie rzeczy, zdaniem organu rentowego, wnioskodawca nie spełnił wszystkich przesłanek do przyznania mu emerytury w wieku obniżonym, gdyż nie posiada 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest bezzasadna.

W okolicznościach niniejszej sprawy zaskarżony wyrok Sądu I instancji należy ocenić jako trafny i odpowiadający prawu. Orzeczenie to zostało wydane w oparciu

o niewadliwe i dokładne ustalenia faktyczne, które to ustalenia Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje jako własne. Słusznie zauważył Sąd I instancji, że skoro wnioskodawca urodził się (...)r., to zgłoszone przez niego żądanie przyznania wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych wymagało rozpoznania na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jedn. tekst: Dz. U. z 2009 r.nr 153, poz. 1227 ze zm.) w zw. z art. 32 tej ustawy i w związku z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). W świetle powołanych przepisów, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, a zatem na dzień 1 stycznia 1999 r. osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury (art. 184 ust. 1 pkt 1) oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, czyli okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn (art. 184 ust. 1 pkt 2). Nadto, w myśl art. 184 ust. 2 ustawy, emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. W myśl art. 32 ust. 4 tej ustawy wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W przedmiotowej sprawie spośród wszystkich przesłanek, od których zależy uzyskanie prawa do emerytury w wieku obniżonym, sporna była jedynie przesłanka polegająca na konieczności legitymowania się co najmniej 15 -letnim okresem pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy rozpatrując żądanie wnioskodawcy, uznał na etapie postępowania administracyjnego za udowodniony okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych wynoszący łącznie 7 lat, 1 miesiąc i 18 dni, a spór dotyczył tego, czy możliwe jest zakwalifikowanie jako pracy w warunkach szczególnych zatrudnienia wnioskodawcy w okresie od 18 sierpnia 1971 r. do 28 lutego 1991 r., kolejno na stanowiskach technika budowy i kierownika robót elektrycznych, w (...) Przedsiębiorstwie (...) w K..

Sąd I instancji przeprowadził w tej sprawie bardzo obszerne i wnikliwe postępowanie dowodowe, mające na celu wyjaśnić, jaki był rzeczywisty zakres czynności wykonywanych przez wnioskodawcę w (...) Przedsiębiorstwie (...) w K. w okresie od 18 sierpnia 1971 r. do 28 lutego 1991 r., zarówno zapoznając się z dowodami z dokumentów zgromadzonych przez organ rentowy, jak też przesłuchując licznych świadków oraz samego wnioskodawcę na okoliczność tego, jakie czynności faktycznie wówczas wnioskodawca wykonywał. Analiza tego materiału dowodowego została przeprowadzona w sposób w pełni odpowiadający wymogom z art. 233 § 1 k.p.c., tj. zgodnie z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Sąd Apelacyjny nie stwierdził w tym zakresie żadnych uchybień po stronie Sądu I instancji. Podkreślić należy, że całkowicie niezrozumiałą jest podniesiony w apelacji zarzut pominięcia przez ten Sąd zawartości akt osobowych wnioskodawcy z okresu spornego. Sąd I instancji ze

swojej strony dążył do wszechstronnego wyjaśnienia spornej w niniejszej sprawie kwestii, prowadząc obszerne i wnikliwe postępowanie dowodowe na wniosek ubezpieczonego jak i z urzędu, a przy całkowicie biernej postawie organu rentowego, która ograniczała się do wniesienia odpowiedzi na odwołanie wnioskodawcy, mającej charakter ogólnikowy i nie wyjaśniającej w istocie rzeczy, dlaczego organ rentowy uznał, że wnioskodawca nie wykazał wymaganego okresu pracy w warunkach szczególnych. Na uwagę zasługuje, że ani w odpowiedzi na odwołanie, ani w toku postępowania przed Sądem I instancji organ rentowy (nie obecny zresztą na żadnym z posiedzeń sądu w tej sprawie) nie zgłaszał żadnych wniosków dowodowych, a w szczególności wniosku o przeprowadzenie dowodu z akt osobowych wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...). Zgodzić należy się z Sądem I instancji, że z zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci zeznań świadków T. C., M. J., E. K. i Z. O. oraz z zeznań samego wnioskodawcy i z treści przedłożonych świadectw pracy, wynika, że w okresie od 18 sierpnia 1971 r. do 28 lutego 1991 r. wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze wykonywał pracę w warunkach szczególnych - w okresie od 18 sierpnia 1971 r. do 31 sierpnia 1974 r. wnioskodawca pracował na stanowisku technika budowy, a w okresie od 1 września 1974 r. do 28 lutego 1991 r. na stanowisku kierownika robót elektrycznych. Prawdłowo ustalił Sąd Okręgowy, że praca wykonywana przez wnioskodawcę na wymienionych stanowiskach odpowiada pracy ujętej w Wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - Dział II „W energetyce”, a to prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych, w związku z Działem XIV „Prace różne”, poz. 24, czyli kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. W świetle zeznań świadków nie budzi wątpliwości, że specyfika pracy wykonywanej przez wnioskodawcę polegała na tym, iż nie tylko wykonywał on czynności typowo nadzorcze, ale także do jego obowiązków należało wykonywanie tych samych czynności, jakie wykonywali nadzorowani przez niego elektromonterzy. Zakwalifikowanie czynności wykonywanych przez niego jako odpowiadających jednocześnie zarówno pracy wskazanej w wykazie A, Dział II, jak i pracy ujętej w wykazie A, Dział XIV, poz. 24, co odpowiada wymogowi świadczenia pracy w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, znajduje swoje uzasadnienie także w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07, OSNP 2009/21-22/290, Sąd Najwyższy stwierdził, że nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Z kolei w wyroku z dnia 27 stycznia 2012 r., II UK 103/11, LEX nr 1130388, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że pracownik, który u jednego pracodawcy w tym samym czasie (okresie) wykonywał różne rodzaje pracy w szczególnych warunkach (wymienione w załączniku do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - wykaz A), stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie powinien być pozbawiony uprawnienia do zaliczenia tego okresu do zatrudnienia w szczególnych warunkach wymaganego do emerytury.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego organ rentowy niezasadnie zarzuca, że skoro wnioskodawca nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, to jest on pozbawiony możliwości uznania mu za pracę w warunkach szczególnych pracy wykonywanej faktycznie w takim rygorze. Podnieść należy, że w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych nie mamy do czynienia z żadnym zamkniętym katalogiem środków dowodów. Fakt związania organu rentowego na etapie postępowania administracyjnego świadectwem wykonywania pracy w warunkach szczególnych, jako środkiem służącym w tym postępowaniu wykazaniu świadczenia pracy w warunkach szczególnych, nie oznacza, że analogiczne ograniczenie może być odnoszone do postępowania prowadzonego przed sądem powszechnym. Okoliczności, od których zależy prawo do emerytury, mogą być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego, w tym także zeznaniami świadków czy opiniami biegłych. W ramach postępowania sądowego Sąd ocenia zarówno zasadność odmowy wydania przez pracodawcę świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, jak i zasadność umieszczenia w świadectwie pracy

wzmianki, że pracownik wykonywał pracę w warunkach szczególnych (patrz: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1999 r., II UKN 619/98, OSNP 2000 Nr 11, poz. 439).

Wbrew stanowisku apelacji dla rozstrzygnięcia sprawy nie ma znaczenia to, że przesłuchani w sprawie świadkowie nie wspominali o fakcie odbywania przez wnioskodawcę służby wojskowej oraz korzystania z urlopu bezpłatnego po powrocie z pracy na kontrakcie zagranicznym. Nie ma żadnych wątpliwości co do tego, że Sąd I instancji dysponował wiedzą o takich okolicznościach na podstawie zawartości akt rentowych, zaś świadkowie przede wszystkim mieli za zadanie przekazać posiadaną przez siebie wiedzę co do zakresu czynności wykonywanych przez wnioskodawcę w spornym okresie. Ponadto biorąc pod uwagę długość okresu pracy w warunkach szczególnych, jaki został uwzględniony przez organ rentowy oraz długość okresu objętego sporem, a uwzględnionego przez Sąd I instancji, nawet odjęcie okresu pełnienia służby wojskowej i korzystania z urlopu bezpłatnego nie skutkowałoby niespełnieniem przez wnioskodawcę przesłanki legitymowania się co najmniej 15 – letnim okresem pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Apelacyjny zwraca przy tym uwagę na to, że całkowicie niezasadne jest stanowisko organu rentowego co do nieuwzględnienia okresu pełnienia służby wojskowej przez wnioskodawcę do okresu pracy w warunkach szczególnych i to w sytuacji, gdy do odbycia takiej służby został on powołany „z pracy w warunkach szczególnych” i po jej zakończeniu powrócił do pracy w warunkach szczególnych. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 maja 2012 r., I UK 399/11, LEX 121140, stwierdził, że okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych, który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych charakterze. Podobne stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 kwietnia 2006 r., III UK 5/06, OSNP 2007/7-8/108, stwierdzając, że okres zasadniczej służby wojskowej odbytej w czasie trwania stosunku pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zalicza się do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, jeżeli pracownik w ustawowym terminie zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia.

Reasumując stwierdzić należy, że w świetle zgromadzonego materiału dowodowego wnioskodawca legitymuje się wymaganym co najmniej 15 - letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, a w konsekwencji spełnia on wszystkie przesłanki prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych o jakich mowa w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jedn. tekst: Dz. U. z 2009 r.nr 153, poz. 1227 ze zm.) w zw. z art. 32 tej ustawy i w związku z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Ponieważ zaskarżony wyrok jest prawidłowy, a wywiedziona przez organ rentowy apelacja nie zawierała żadnych usprawiedliwionych zarzutów, Sąd Apelacyjny orzekł o jej oddaleniu na podstawie wyżej wskazanych przepisów prawa materialnego i działając na zasadzie art. 385 k.p.c.